

# ОТНОШЕНИЯТА МЕЖДУ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ И ЛАТИНСКА АМЕРИКА

Искра Петрова<sup>1</sup>

Когато се говори за Латинска Америка през последните години, все по-често се споменават нейните отношения с Европейския съюз. Те могат да се разглеждат в два аспекта – сътрудничество и зависимост. След първата среща на върха в Рио де Жанейро през 1999 година се установяват нов тип взаимоотношения. Те могат да се определят като отношения между естествени съюзници, свързани със силни исторически, културни и икономически връзки, отношения на взаимна изгода, но и като отношения на зависимост. Латинска Америка и ЕС осъществяват тясно сътрудничество на международно ниво и диалог по основни въпроси, касаещи регионални и субрегионални проблеми.

Целите, които стоят в основата на тази първа среща на 26 юни 1999 г. са изграждане и развитие на “стратегическо партньорство” между ЕС и Латинска Америка в три области, а именно политически диалог; икономически и търговски отношения; различни полета на сътрудничество в областта на културата, образованието и науката.

Между Европейския съюз и страните от Латинска Америка съществуват засилени договорни отношения от началото на 70-те години. Те първоначално са залегнали в споразуменията на Европейската общност за непреференциални търговски отношения. В резултат на това контактите в рамките на политиката за развитие, търговската политика и политиката за сътрудничество се разширяват и към други области. Наред с разширяване на сътрудничеството през 90-те години договорните задължения се обвързват със зачитането на демокрацията и човешките права под формата на клаузи за демокрацията.

Заедно с това през 80-те години със страните от Латинска Америка се осъществява по-оживен политически диалог, който започва през 1984 г. с процеса “Сан Хосе” (с Никарагуа, Салвадор, Хондурас, Гватемала, Коста Рика), както и с Мексико, Венецуела, Колумбия и Панама като членки на групата “Контадора”. От тези дейности се зараждат контактите с групата от Рио, които от 1990 г. биват развивани с почти всички държави от Латинска Америка в годишните срещи на министрите.

---

<sup>1</sup> Студент в програмата Политически науки на НБУ.

През 90-те години политиката на Европейския съюз към Латинска Америка постепенно се диференцира. Съществен стимул за това трябва да се търси в отново укрепналите регионални процеси на интеграция и сътрудничество на континента, които намират израз в образите на НАФТА и Меркосур, както и в съживяване на Андеанската общност (Боливия, Еквадор, Колумбия, Перу и Венецуела) и на централно-американския пазар (Салвадор, Гватемала, Хондурас, Никарагуа, Коста Рика, Панама).

С нарастващото демократизиране на Латинска Америка се разширява и стабилизира и общата ценностна основа с ЕС. Но преди всичко чрез икономическия успех и внушителния растеж на някои страни от Латинска Америка през изминалите години за ЕС се очертаха атрактивни икономически партньори. На първо място тук трябва да се споменат Мексико, страните от Меркосур и Чили, с които Европейската общност (ЕО) е сключила споразумение за подготовка за либерализиране на движението на стоки (с Мексико през 1997 г. под формата на едно глобално и едно временно споразумение, с Меркосур през 1995 г. и с Чили през 1996 г. чрез рамкови споразумения за сътрудничество, които трябва да прераснат в договаряне на едно междурегионално асоцииране). Междувременно с Мексико е разработено споразумение за свободна търговия.

Отношенията към Централна Америка обаче продължават да се характеризират като политика за подпомагане на развитието, докато политиката спрямо Андеанската общност по проблемите, свързани с наркотиците, има важна допирна точка. Куба не е договорно обвързана с ЕС; тук като основа на политиката на ЕС се възприема приетата през 1996 г. обща позиция.

Дали от това ще се породи нов импулс за развитие на отношенията между Европа и Латинска Америка, зависи най-вече от готовността на ЕС да признае голямата стойност на отношенията си с тази част от континента в рамките на външната си политика.

Европейският съюз е основният инвеститор в Латинска Америка, както и вторият по големина търговски партньор. Основната цел на ЕС за развитие на сътрудничеството (чрез Европейската комисия и държавите-членки) в Латинска Америка е да допринесе за намаляване на бедността. Значителен напредък вече е постигнат. Има увеличение в началното образование - от 87 до 97% между 1990 и 2005 г. и намаляване на детската смъртност от средно 54 смъртни случая на 1000 живородени през 1991 г. на 31 през 2005 година.

Сегашното сътрудничество със страните от Латинска Америка се изпълнява по Инструмента за сътрудничество за развитие с 2,69 милиарда евро, разпределени за периода 2007-2013. Приоритетните области за регионални дейности за периода 2007-

2013 г. са за насърчаване на социалното сближаване и за подкрепа на регионалната интеграция. Доброто управление, намаляване на бедността, висшето образование и устойчивото развитие могат да останат сред приоритетните сектори за сътрудничество също след приключване на текущата оценка в средносрочен план. Освен помощта, предоставяна от Европейската комисия, Европейската инвестиционна банка е заделила EUR 2.8 млрд. за заеми в региона за периода 2007-2013.

В грижа за правата на човека и демокрацията в Латинска Америка, ЕС провежда редовни дискусии по правата на човека със страните в региона. И двата региона са силни поддръжници на цялостната структура на световните стандарти, и са за прилагането на новите инструменти на Факултативния протокол към Конвенцията против изтезанията, Конвенцията за защита на всички лица от насилствено изчезване и Декларацията за правата на коренното население. В продължение на повече от десетилетие, двата региона съвместно са изготвили резолюция за правата на детето на Общото събрание на ООН.

Освен това, Латинска Америка е начело на работата в подкрепа на резолюция за мораториум върху използването на смъртното наказание, по предложение на ЕС. Европейският съюз подкрепя офисите на Върховния комисар по човешки права (OHCHR) в Латинска Америка чрез целеви проекти, и по-скоро, чрез финансиране на дейността му.

През 2008 е поставено началото и на ЕС-ЛАК структуриран и всеобхватен диалог по въпросите на миграцията. Страните ще разглеждат всички въпроси от взаимен интерес по прагматичен и отговорен начин. В същото време, Комисията финансира редица проекти по тематични програми. Само през последните три години, над 12 милиона евро за финансиране от Общността са били одобрени за проекти в Латинска Америка. Те са по програми, вариращи от инициативи за оптимизиране на използването на паричните преводи на мигранти за действия, насочени срещу трафика на хора, миграция на здравни специалисти и местни работници.

Повечето от проектите са насочени към страните от Андите, но Комисията също така допринася за работа в други региони. Пример за това е проектът за над 1 млн. евро, който цели "Подкрепа за регионална интеграция чрез по-добро управление на миграционните потоци в Централна Америка".

През март 2008 в Брюксел се проведе и първата ЕС-ЛАК среща на министрите по околна среда. Оттогава, адаптирането към климатичните промени и чисти енергийни политики са в центъра на групата от Рио / Латинска Америка - ЕС /. През март 2008 г. Комисията представи Евроклима, инициатива, насочена към разширяване на капацитета на мрежите за борба с изменението на климата в Латинска Америка.

През последното десетилетие се наблюдава значително увеличение в търговията между Латинска Америка и страните от ЕС, в резултат на това цифрите в търговията са се увеличили повече от два пъти между 1990 и 2006 година. През 2008 г. обемът на търговията между Латинска Америка (Аржентина, Боливия, Бразилия, Чили, Колумбия, Коста Рика, Куба, Доминиканската република, Еквадор, Гватемала, Хондурас, Хаити, Мексико, Никарагуа, Панама, Перу, Парагвай, Салвадор, Уругвай, Венецуела) и ЕС, възлиза на 178 милиарда евро, което представлява 14,6% от търговията им със света.

Наличието на европейския бизнес в Латинска Америка е източник на растеж и заетост и фактор за намаляване на социалното неравенство. AL-Инвест - програмата, създадена от Комисията, дава възможност на фирми в двата региона, в частност на малките и средни предприятия (МСП), да подпишат търговски споразумения и да се възползват от трансфер на технологии. Комисията идентифицира и допълнителни инструменти за улесняване на инвестициите в инфраструктура, което е от решаващо значение за конкурентоспособността.

Въпреки показания напредък в отношенията между ЕС и държавите от Латинска Америка, се изразяват и мнения (главно на неправителствените организации (НПО) в Европа и Латинска Америка), че политиката, която се провежда за създаване на нови възможности за диалог и за двата региона, каквато казва Бенита Фереро-Валднер, че е целта на новата стратегия на ЕС, насочена към укрепване на "партньорство" с Латинска Америка, е просто още един канал за източване на средства от Латинска Америка към Европа.

На 30 септември 2009 г. Европейската комисия представи новото си виждане за отношенията между ЕС и Латинска Америка. Целта на обновената политика е да засили стратегическото партньорство между ЕС и Латинска Америка. В съобщението си „ЕС—Латинска Америка: глобални участници в партньорство“, Комисията прави оценка на състоянието на отношенията между двата региона и поставя целите за идните години. Тя проучва и предлага нови насоки и стратегически препоръки за преодоляване на предизвикателствата, пред които са изправени и двата региона, а именно изменението на климата, икономическата и финансовата криза, сигурността на енергийните доставки и миграцията. Освен това в съобщението се предлага да се създаде инструмент за инвестиции в Латинска Америка (ИИЛА), благодарение на който ще се мобилизират средства от финансовите институции за финансиране на проекти в областта на енергийната инфраструктура, като системи за енергийна ефективност и енергия от възобновяеми източници, както и в областта на транспорта, околната среда и социалното сближаване.

Четири основни насоки, в които ще се работи са: засилване и целенасоченост на диалога между двата региона; засилване на регионалната интеграция и взаимовръзката; Засилване на двустранните отношения и отделяне на по-голямо внимание на разнообразието; изготвяне и адаптиране на програми за сътрудничество.

Под засилване и целенасоченост на диалога между двата региона се има предвид по-точно засилване на политическия диалог в приоритетни области, свързани с предизвикателства от световен мащаб, като макроикономически и финансови въпроси, сигурност и човешки права, трудова заетост и социални въпроси, околна среда, изменение на климата, енергия, висше образование и технологии / иновации; доразвиване и укрепване на механизма за координация и сътрудничество между ЕС и Латинска Америка в областта на наркотиците и продължаване на съществуващия структурен и всеобхватен диалог по въпросите на миграцията по открит и конструктивен начин в съответствие с Глобалния подход на ЕС към миграцията.

Според Комисията в плановете за сътрудничество влизат продължаване на текущите преговори с Централна Америка, държавите от Андската общност и Меркосур и оказване на подкрепа за усилията за интеграция в региона. Пълноценно използване на съществуващите стратегически партньорства (Бразилия и Мексико), съществуващите споразумения за асоцииране (Чили и Мексико) и двустранните споразумения за сътрудничество; засилване на двустранните отношения с отделните държави с цел да се допълни предоставяната от ЕС подкрепа за регионални организации.

Следващата среща на върха ЕС-Латинска Америка ще се проведе на 18 май 2010 г. в Мадрид, предшествана от среща на министрите на външните работи на 17 май. Темата на срещата е: "Към нов етап в дву-регионално партньорство: иновации и технологии за устойчиво развитие и социална интеграция". В Мадрид срещата на върха има за цел да обедини не само държавните глави и правителствените ръководители от Латинска Америка и Карибския басейн и в Европа, но също така и важни неправителствени организации. -

#### **Използвани източници:**

<http://www.librev.com/index.php/en/discussion/world/766-2009-12-08-00-26-40>

<http://www.europe.bg/htmls/page.php?category=235&id=1369>

<http://ipsnews.net/news.asp?idnews=33205>

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/1385&format=HTML&aged=0&language=BG>